

JSOU VŠECHNY MAPY STEJNÉ?

Řekněte si, které mapy jste již použili a při jaké příležitosti. Vzpomenete si, co je obsahem automap, turistických map nebo plánů měst?

Mapy obecně zeměpisné a tematické

Pro běžné potřeby nejlépe vyhovují mapy, jejichž obsah tvoří to, co se v mapované krajině nachází. Tyto mapy nazýváme **obecně zeměpisné** a nalezneme v nich povrchové vodstvo, základní tvary zemského povrchu – pohoří, nížiny ..., rostlinstvo, sídla, komunikace (silnice, železnice, plynovody,...) a hranice.

Mnozí uživatelé ale potřebují, aby některá část obsahu mapy byla zvýrazněna. Naopak jiná část obsahu je potlačena nebo zcela vypuštěna. Tímto způsobem je **zdůrazněno vybrané téma** a takovéto mapy označujeme jako **tematické**. Existuje nepřehledné množství tematických map – geologické, silniční, meteorologické, lesnické, vojenské atd.

Co nalezneme v legendě mapy

Abychom dokázali „přečíst“ mapu, musíme znát, co jednotlivé znaky v mapě znamenají. „Slovníkem“ pro čtení mapy je její legenda. V ní zjistíme, co představují jednotlivé body, linie a plochy v mapě. Řadu z nich známe, ale význam některých musíme pomocí legendy nejdříve zjistit.

Nejobtížněji se v mapě znázorňuje **výšková členitost terénu**. Pro jeho vyjádření jsou používány výškové kóty, vrstevnice a barevné výškové stupně:

- **Výškové kóty** jsou body (nejčastěji vrcholy) s výškou uvedenou v metrech nad mořem – m n.m.

- **Vrstevnice** jsou většinou hnědé linie spojující místa se stejnou nadmořskou výškou.

- **Barevné výškové stupně** odlišují zelenou barvou nížiny od hnědých vysočin. Platí zásada – čím výše, tím tmavší hnědá

Obsah map je často vyjadřován pomocí „přirozeného“ vzhledu v krajině. Proto jsou vodní toky a plochy zakresleny modře a rostlinný kryt obvykle zeleně.

Komunikace a plochy sídel jsou znázorňovány pomocí šedých případně barevných linií a ploch. Malá sídla bývají vyznačena jenom kroužkem. V legendě mapy pak zjistíme podle velikosti a výplně, kolik obyvatel má dané sídlo.

Náměty:

Na mapě České republiky si ukažte, kde se rozkládají nížiny a jak jsou odstíny hnědé znázorněny výšky pohoří. Využijte hodnoty výškových stupňů podle legendy mapy. Vyčtěte přesnou hodnotu nadmořské výšky nejvyšších vrcholů – Sněžky, Pradědu

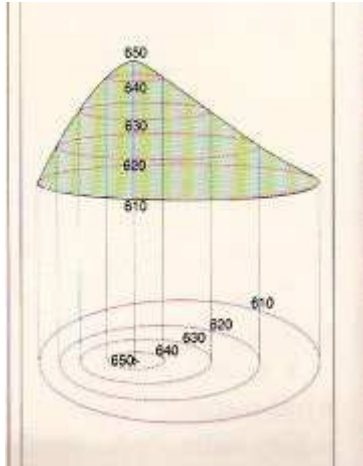
Vyhledejte pomocí školního atlasu světa nejvýše a nejnižší položené místo v ČR a na Zemi. Určete zeměpisné souřadnice těchto míst.

Vyhledejte na internetu letecké mapy a mapy pro předpověď počasí. Porovnejte je s mapami ze školního atlasu.

Ve výtvarné výchově namalujte mapu „ideální krajiny“ s řekami, městy silnicemi Nezapomeňte na všechny náležitosti mapky (měřítko, legenda, mapové značky,....)

Jak znázornit tvary reliéfu do mapy:

rozpulte dostatečně velkou bramboru - znázorňuje zmenšené pohoří. položte ji plochou stranou na papír a obkreslete její obvod na papír. Postupně ji vodorovně krájejte a jednotlivé kousky vždy obkreslete do základního obvodu. Výsledkem jsou jednotlivé vrstevnice. Proč jsou na některé straně zhuštěny? Co to znamená?

Doplňte pomocí učebnice či z paměti následující text:

Ucelený soubor map se nazývá Mapy....., znázorňují vyváženým způsobem přírodní i společenské poměry zemského povrchu. Mapy zvýrazňující jedno téma nazýváme mapyVšechny značky, použité v mapě, nalezneme v tzv. Údaj o výšce jednotlivých bodů – např. vrcholů se nazývá a v mapě je znázorněn černou Vrstevnice jsou čáry spojující místa se stejnou Výškové stupně jsou v mapě odlišeny pomocí různých..... Zeleně jsou znázorněny a hnědě.....

Opakování:

- 1) Co je to atlas?
- 2) Pomocí kterých prostředků jsou v mapě znázorněny výškové rozdíly zemského povrchu?
- 3) Co to jsou vrstevnice?
- 4) Jaké mapy používáte v každodenním životě?
- 5) Které z nich jsou tématické a k čemu se používají?

Zapamatuj si:

Existuje nepřeberné množství různých map. Příčinou je požadavek na jejich různou míru podrobnosti, ale především na tematické zaměření. Podle obsahu map rozlišujeme mapy obecně zeměpisné, znázorňující rovnoměrně situaci na zemském povrchu a mapy tematické, které jednu část obsahu mapy zvýrazňují na úkor zbývajících obsahu. Vysvětlení obsahu map nalezneme v její legendě